

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

**CHIȘINĂU
COURT OF APPEAL**

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

Nr. 4-357/10-1871 24.05.23

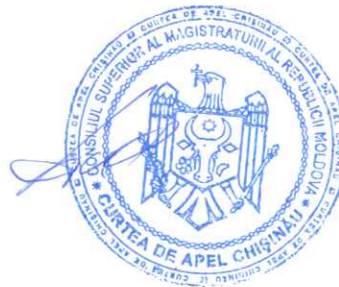
Dosarul civil nr. 3a-126/23

*Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău
Str. Alexandru Lăpușeanu 28*

Curtea de Apel Chișinău, vă remite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate depusă de Cătană Victoria, în cadrul examinării, în ordine de apel a cauzei de contencios administrativ, la acțiunea înaintată de Cătană Victoria împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, conform încheierii din 11 mai 2023.

*Anexă: Sesizare privind excepția de neconstituționalitate din 28 aprilie 2023.
Copia încheierii Curții de Apel Chișinău din 11 mai 2023.*

*Judecător al
Curții de Apel Chișinău*

Ina Dutca

13:30
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 1459
"29" 05 2023

S.M.A.

30-17023

Zimbra

cac@justice.md

Fwd:

De la : Victoria CATANA <

vin., 28 apr., 2023 12:30

Subiect : Fwd:

📎 3 fișiere atașate

Către : cac <cac@justice.md>

Răspunde la : Victoria CATANA <

 victoria catana.pdf 1.pdf
10 MB

 victoria catana2.pdf
10 MB

 cer.CAC.ses..curt.const.dos.catana v.vs.cnas.docx
30 KB

CURTEA DE APEL CHIȘINĂU,
mun. Chișinău, str. Teilor,4
Judecătoria Ina DUTCA,
APELANT:
CĂTANĂ Victoria Ion

INTIMAT:
Casa Națională de Asigurări Sociale a RM
MD -2028, mun. Chișinău str. Gh. Tudor, 3
Tel./Fax. 73-51-81, tel. 25-78-25
C/F 1004600030235
IBANMD84TRPFAH518710A01691AA

CERERE

privind sesizarea Curții Constituționale în vederea controlului constituționalității alin.2) al art.6) din Legea 289/2004, în redacția Legii nr.332 din 23.12.2013

În examinare la CA Chișinău, la judecătorul Ina DUTCA, se află în examinare apelul depus de către Victoria Catană împotriva Hotărârii judecătorești Chișinău, sediul Râșcani din 07.10.2022 pe dosarul civil 2-21190632-12-3-28122021 prin care a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată Victoria Catană vs CNAS cu privire la contestarea actului administrativ, anularea actelor administrative defavorabile, obligarea CNAS să emită actul administrativ favorabil și încasarea diferenței la indemnizația de maternitate.

Conform circumstanțelor de fapt ale cauzei, subsemnata Victoria Catană m-am adresat în judecată cu acțiune vs CNAS și CTAS Basarabeasca nefiind de acord cu stabilirea mie a indemnizației de maternitate în mărime de 12257,14 lei, calculată conform bazei de calcul stabilită conform prevederilor art.7 alin.7) al Legii 289/2004, care stipulează că: *Baza de calcul a indemnizației de maternitate pentru femeile asigurate, precum și al indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de tuberculoză, de SIDA sau de o maladie oncologică, care nu se încadrează în niciuna dintre condițiile prevăzute la art. 6 alin. (1) și (2) din prezenta lege o constituie 35% din salariul mediu lunar prognozat, stabilit de Guvern, pentru anul în care s-a produs riscul asigurat.*

Astfel, subsemnata Victoria Catană, după absolvirea Colegiului de medicină, începând cu data de 09.09.2020, am activat în cadrul IMSP Cimișlia la funcția de soră medicală.

La 07 mai 2021, am mers în concediul prenatal, iar după nașterea fiului Matei la 22.07.2021, am mers în concediul postnatal, care a durat pînă la data de 09.09.2021.

Pentru perioada 09.09.2020 – 07.05.2021 (de la data angajării până la data ieșirii în concediul de maternitate), stagiul meu de cotizare (contributiv) a constituit perioada 7 luni 29 zile, iar pînă la nașterea copilului – stagiul de cotizare a constituit perioada de 10 luni 14 zile.

În perioada activității mele de muncă, am acumulat venit la locul de muncă de 76519,0 lei MDL, care constituie baza de calcul pentru stabilirea indemnizațiilor de maternitate și pentru îngrijirea copilului pînă la vârsta de 3 ani și care calculată prin împărțirea acestei sume la 12 luni, constituie 6376,65 lei.

În baza cererii depuse de către mine, prin Decizia privind stabilirea indemnizației de maternitate nr.2021/43/1/11235, emisă de CTAS Basarabeasca la 11.05.2021, pentru concediul de maternitate de 126 zile, mi-a fost stabilită indemnizația de maternitate de 12257,14 lei MDL.

Începând cu data de 10.09.2021, am mers în concediu pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, iar indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, mi-a fost stabilită în mărime de 1913,0 lei.

La începutul lunii octombrie 2021, în baza cererii depuse de mine, de către CTAS Basarabeasca mi-au fost eliberate copiile deciziilor prin care mi s-a stabilit indemnizația de maternitate și indemnizația pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani.

Studiind aceste decizii, mi-a stat cunoscut că în perioada 09.09.2020 – 22.07.2021, calculată de la data angajării mele în serviciu la IMSP Cimișlia – 09.09.2020 și până la producerea riscului asigurat (nașterea copilului), stagiul de cotizare realizat de către mine constituie 10 luni 14 zile, inclusiv perioada concediului prenatal (stagiul de cotizare – perioadă necontributivă).

Necâtând baza de calcul este de 6376,65 lei, prin Decizia privind stabilirea indemnizației de maternitate nr.2021/43/1/11235 din 11.05.21, CTAS Basarabeasca, pentru concediul de maternitate de 126 zile, mi-a fost stabilită indemnizația de maternitate de 12257,14 lei MDL, iar în decizie a indicat că baza de calcul constituie 3050,6 lei.

Nefiind de acord cu Decizia CTAS Basarabeasca prin care indemnizația de maternitate mi-a fost stabilită din baza de calcul de 3050,60 lei, m-am adresat CTAS Basarabeasca și CNAS cu cerere prealabilă prin care am solicitat:

1. Anularea Deciziei privind stabilirea indemnizației de maternitate Victoriei Catană nr.2021/43/1/11235 din 11.05.21, emisă de CTAS Basarabeasca, prin care mie mi-a fost stabilită indemnizația de maternitate de 12257,14 lei MDL.

2. Emiterea Deciziei CTAS Basarabeasca prin care indemnizația de maternitate Victoriei Catană să-i fie stabilită în mărime de 26781,90 lei MDL, calculată conform bazei de calcul de 6376,65 lei MDL.

3. Achitarea către Victoria Catană a sumei de 14254,76 lei – diferența dintre indemnizația de maternitate care se cuvine V. Catană de 26781,90 lei și suma de 12257,14 lei care i-a fost achitată V. Catană sub formă de indemnizației de maternitate (calculată greșit).

În urma examinării cererilor prelabile, am fost informată că indemnizația de maternitate care i-a fost stabilită V. Catană, a fost stabilită în mărime de 35% din salariu mediu pe țară de 8716,0 lei, prognozat în RM pentru anul 2021, pe motiv că V. Catană nu deține stagiul de cotizare de 9 luni în ultimele 24 luni premărgătoare datei ieșirii în concediul medical – 07.05.2021. Răspunsurile primite au fost argumentate în baza Legii privind indemnizările pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr.289 din 22.07.2004, dar și ale Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.108 din 03.02.2005.

Nefiind de acord cu deciziile CNAS și CTAS Basarabeasca și răspunsurile primite la cererile prelabile adresate instituțiilor menționate, V. Catană le-a contestat în instanța de contencios administrativ competentă.

Prin Hotărârea judecătoreiei Chișinău, sediul Râșcani din 07.10.2022 pe dosarul civil 2-21190632-12-3-28122021 cererea de chemare în judecată Victoria Catană vs CNAS cu privire la contestarea actului administrativ, anularea actelor administrative defavorabile, obligarea CNAS să emită actul administrativ favorabil și încasarea diferenței la indemnizația de maternitate, a fost respinsă ca neântemeiată. Hotărârea sa, Instanța de fond a motivat-o prin următoarele: „Din actele cauzei se constată cu certitudine că, potrivit informației din Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale în privința reclamantei Victoria Catană nu este confirmat stagiul necesar de cotizare de 3 ani total și nici stagiul de 9 luni în ultimele 24 de luni, premărgătoare riscului asigurat, adică datei acordării concediului medical – 07.05.2021. Prin urmare, baza de calcul a indemnizației de maternitate a reclamantei Victoria Catană a fost determinată de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în conformitate cu prevederile art. 7 alin. (7)

Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, reieșind din 35% din salariul mediu lunar prognozat, stabilit de Guvern, care pentru anul 2021 a constituit 8716 lei. Instanța de judecată va preciza că riscul asigurat, pentru stabilirea indemnizației de maternitate, în speța dedusă judecătii, a survenit la 07 mai 2021, iar stagiul acumulat de reclamantă fiind de 8 luni. Totodată, contrar opiniei reclamantei, riscul asigurat, în cazul stabilirii indemnizației de maternitate și indemnizației pentru creșterea copilului, survine la date distincte. Pentru stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până împlinirea vârstei de 3 ani, în ultimele 24 luni anterioare datei nașterii copilului, se constată că reclamanta a realizat stagiul de cotizare de 10 luni și 3 zile, iar baza de calcul al indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, a constituit venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristic premergătoare lunii nașterii copilului, venit din care și au fost calculate și achitate contribuțiile individuale de asigurări sociale. Indemnizația lunară pentru creșterea copilului a fost stabilită de la 10.09.2021 – data acordării concediului pentru îngrijirea copilului și până la 22.07.2024 – împlinirea vârstei de 3 ani a copilului, care a fost calculat, reieșind din venitul asigurat realizat în perioada mai 2020 – aprilie 2021, iar lunile mai – iunie 2021, au constituit lunile concediului prenatal. Astfel, momentul apariției riscului asigurat este diferit în dependență de tipul indemnizației solicitate: pentru indemnizația de maternitate - data apariției riscului asigurat constituie data acordării concediului medical, iar pentru indemnizația lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani - data apariției riscului asigurat constituie data nașterii copilului.

Studiind Legea nr.289/2004 și Hotărârea Guvernului nr.108.2005, constatăm că din data adoptării acestor acte normative și până în prezent, acestea nu conține/stipulează NOTIUNI GENERALE/DE BAZĂ care să definească/explice cert noțiunile de indemnizație, concediu de maternitate, concediu de îngrijire a copilului până la vârsta de 3 ani, RISC ASIGURAT, etc.

Neaprobarea noțiunii de risc asigurat la data adoptării Legii nr.289/2004, în conecință, a dat posibilitate ca noțiunea de risc asigurat, să fie interpretată DIFERIT, în diferite perioade de timp. Mai mult ca atât, din data adoptării Legii date și până în prezent, de nenumărate ori au fost modificate condițiile de acordare a indemnizației de maternitate și a indemnizației pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani.

Astfel:

Pînă la 01.04.2014, alineatul 2) al articolului 6 al Legii 289/2004, avea următorul cuprins: (2) Asigurații care au un stagiul total de cotizare de pînă la 3 ani beneficiază de prestații de asigurări sociale dacă au un stagiul de cotizare de cel puțin 3 luni, realizat în ultimele 12 luni anterioare producerii riscului asigurat.

Iar din 01.04.2014, alineatul 2) al articolului 6 al Legii nr.289/2004, are următorul cuprins: (2) Asigurații care au un stagiul total de cotizare de pînă la 3 ani beneficiază de dreptul la prestații de asigurări sociale dacă confirmă un stagiul de cotizare de cel puțin 9 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei producerii riscului asigurat sau datei nașterii copilului în cazul riscului asigurat creșterea copilului.

Modificarea dată a fost efectuată prin Legea nr.332 din 23.12.2013.

În urma confruntării prevederilor alin.2) al art.6 al Legii 289/2004 care au fost în vigoare pînă la 01.04.2014, cu prevederile alin.2) al art.6 al Legii/289/2004 în vigoare și în prezent, se constată (concluzionăm) că norma adoptată ulterior (la 23.12.2013), aduce restrângere drepturilor mamelor care la data producerii riscului asigurat (nașterea copilului) au acumulat un stagiul de cotizare mai mare de 3 luni și mai mic de 9 luni și lezează dreptul acestora de a beneficia de indemnizația de maternitate, calculată din baza de calcul, conform venitului obținut în ultimele 12 luni, pînă la producerea riscului asigurat.

Mai mult ca atât, sintagma „...in cazul riscului asigurat creșterea copilului”, în lipsa unei norme care stipulează (ce înseamnă) noțiunea de risc asigurat, duce la interpretarea ambiguă și diferită de către CNAS a „riscului asigurat”, pentru stabilirea indemnizației de maternitate, considerându-se „risc asigurat” – data ieșirii viitoarei mame, în concediu prenatal.

Până la 01.01.2014, data risului asigurat pentru stabilirea indemnizației de maternitate și a indemnizației pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani, era considerată data nașterii copilului.

Conform art.54 alin.1) lit.f) al Legii cu privire la actele normative nr.100/2017, Textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli: f) se evită folosirea regionalismelor, a cuvintelor și expresiilor nefuncționale, idiomatice, care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu.

Conform art.1 al Constituției RM, (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil. (2) Forma de guvernămînt a statului este republica. (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Conform art.7 al Constituției RM, Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Conform art.16 al Constituției RM,(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Conform art.46 al Constituției RM, (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate. (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

Conform art.47 al Constituției RM (Dreptul la asistență și protecție socială), (1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămîntea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. (2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Conform art.52 al Constituției RM, Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

Conform art.54 al Constituției RM, (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. (4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

În urma coinfruntării (expertizei juridice) a prevederilor alin.2) al art.6 al Legii 289/2004, adoptate prin Legea nr.332 din 23.12.2013 (în vigoare din 01.01.2014), cu prevederile alin.2) al art.6 al Legii nr.289/2004 care au fost în vigoare până la data de 01.01.2014, dar și cu prevederile art.54 alin.1) din Constituția RM, constatăm că

modificările la alin.2) al art.6 al Legii 289/2004, introduse prin Legea 332 din 23.12.2004, contravin (sunt anticonstituționale) art.54 alin.1) din Constituția RM, deoarece restrâng și diminuează drepturile mamelor la indemnizația de maternitate, calculată din venitul mediu asigurat, care până la producerea riscului asigurat, au acumulat stagiul de cotizare egal sau mai mare de 3 luni, în ultimii 3 ani, retroactiv datei producerii riscului asigurat.

Conform art.12¹ CPC al RM, În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea îndeplinirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîna pledoariile.

(4) Dacă nu sînt îndeplinite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

În contextul celor expuse, în temeiul art. 135 alin.1) lit.a) al Constituției RM, art.12¹, 55, 56, 206 ale CPC ale RM, solicit:

1. Admiterea prezentei cereri cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.2) al art.6 al Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr.289 din 22.07.2004, adoptate prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare din 01.01.2014.

2. Sesizarea Curții Constituționale a RM pentru controlul constituționalității prevederilor alin.2) al art.6 al Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr.289 din 22.07.2004, adoptate prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare din 01.01.2014, cu următorul cuprins: „(2) Asigurații care au un stagiul total de cotizare de pînă la 3 ani beneficiază de dreptul la prestații de asigurări sociale dacă confirmă un stagiul de cotizare de cel puțin 9 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei producerii riscului asigurat sau datei nașterii copilului în cazul riscului asigurat creșterea copilului”, prin prisma art.54 alin.1) din Constituția RM, în raport cu prevederile alin.2) al art.6) al Legii 289/2004, care pînă la 01.01.2014, aveau următorul cuprins (prevedeau următoarele): „Asigurații care au un stagiul total de cotizare de pînă la 3 ani beneficiază de prestații de asigurări sociale dacă au

un stagiu de cotizare de cel puțin 3 luni, realizat în ultimele 12 luni anterioare producerii riscului asigurat”.

3. Examinarea prezentei cereri în lipsa apelantei Victoria Catană cu expedierea către aceasta a copiei încheieii de soluționare a cererii.

Anexez sesizare pe caz, adresată Președintelui RM, Parlamentului RM, Ombudsmanului, Guvernului RM, Ministerului Muncii și Protecției Sociale și CNAS.

APELANT

/

/ **Victoria CĂTANĂ**

28 aprilie 2023

Dosarul nr. 3a-126/23 /2-21190632-02-3a-25012023)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani), Judecător Violeta Chisilița

ÎNCHEIERE

11 mai 2023

mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ghenadie Mîra
Denis Băbălău și Ina Dutca

examinând, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de apelanta Victoria Cătană, în cadrul examinării cauzei civile în ordine de apel, la apelul înaintat de Victoria Cătană împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani) din 07 octombrie 2022, emisă în cauza civilă de contencios administrativ depusă de Victoria Cătană împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil

c o n s t a t ă :

1. La data de 28 decembrie 2021, Victoria Cătană a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil.
2. Cere reclamanta Victoria Cătană anularea răspunsului CTAS Basarabeasca nr.04-1273/21 din 25.10.2021, prin care s-a respins cererea Victoriei Catană de recalculare a indemnizației de maternitate și achitarea diferenței dintre indemnizația calculată corect și cea calculată eronat; anularea Deciziei privind stabilirea indemnizației de maternitate Victoriei Catană nr. 2021/43/1/11235 din 11.05.2021, emisă de CTAS Basarabeasca, prin care i-a fost stabilită indemnizația de maternitate de 12 257,14 lei; anularea răspunsului CNAS nr. C-2107/21 din 23.11.2021, prin care s-a respins cererea prealabilă a Victoriei Catană și actelor administrative defavorabile emise de CTAS Basarabeasca; obligarea CNAS și CTAS Basarabeasca să emită o Decizie prin care indemnizația de maternitate Victoriei Catană să-i fie stabilită în mărime de 26 781,90 lei, calculată conform bazei de calcul de 6 376,65 lei și obligarea CNAS și CTAS Basarabeasca să achite Victoriei Catană suma de 14 254,76 lei cu titlu de diferență dintre indemnizația de maternitate achitată și cea care urma a fi achitată de fapt.
3. Prin hotărârea Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani) din 07 octombrie 2022, s-a respins acțiunea depusă de Victoria Cătană împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Basarabeasca nr. 04-1273/21 din 25.10.2021, anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Basarabeasca din 11.05.2021 cu privire la stabilirea indemnizației de maternitate, anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-2107/21 din 23.11.2021 de soluționare a cererii prealabile, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la stabilirea indemnizației de maternitate în mărime de 26 781,90 lei și obligarea achitării diferenței dintre indemnizația stabilită și cea achitată greșit.
4. La data de 21 octombrie 2022, în interiorul termenului legal prevăzut de lege, Victoria Cătană a depus apel nemotivat, iar la data de 05 ianuarie 2023, a fost depus apel motivat, împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani) din 07 octombrie 2022,

solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii.

5. La data de 28 aprilie 2023, apelanta Victoria Cătană a depus cerere privind sesizarea Curții Constituționale în vederea controlului constituționalității art. 6 alin. (2) din Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, menționând că, din data adoptării Legii nr. 289/2004 și HG nr. 108.2005, acestea nu conțin și nu stipulează noțiuni generale care să definească cert noțiunea de indemnizație, concediu de maternitate, concediu de îngrijire a copilului până la vârsta de 3 ani, risc asigurat, etc.
6. Susține că, prin neaprobarea noțiunii de "risc asigurat" la data adoptării legii enunțate supra, s-a creat posibilitatea ca această noțiune să fie interpretată diferit, în diferite perioade de timp, pe tot parcursul timpului de la adoptarea legii fiind modificate condițiile de acordarea indemnizațiilor de maternitate și de îngrijire a copilului.
7. Relevă că, până la data de 01.01.2014, art. 6 alin. (2) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale prevedea că, asigurații care au un stagiu total de cotizare de până la 3 ani, beneficiază de prestații de asigurări sociale dacă au un stagiu de cotizare de cel puțin 3 luni, realizat în ultimele 12 luni anterioare producerii riscului asigurat, iar după anul 2014, art. 6 alin. (2) statuează că, asigurații care au un stagiu total de cotizare de până la 3 ani, beneficiază de dreptul la prestații de asigurări sociale dacă confirmă un stagiu de cotizare de cel puțin 9 luni în ultimele 24 luni premergătoare datei producerii riscului asigurat sau datei nașterii copilului în cazul riscului asigurat creșterea copilului.
8. Precizează că, modificarea dată s-a făcut prin Legea nr. 332 din 23.12.2013.
9. Notează că, conținutul normei juridice precitate, în vigoare până în prezent, aduce restrângere mamelor care la data producerii riscului asigurat (nașterea copilului) au acumulat un stagiu de cotizare mai mare de 3 luni și mai mic de 9 luni, lezând astfel dreptul acestora de a beneficia de indemnizația de maternitate calculată în baza formulei de calcul, conform venitului obținut în ultimele 12 luni, până la producerea riscului asigurat.
10. Indică că, până la data de 01.01.2014, data riscului asigurat pentru stabilirea indemnizației de maternitate și a indemnizației pentru creșterea copilului până la 3 ani, se considera data nașterii copilului, astfel norma de drept în vigoare după 01.01.2014, este anticonstituțională, deoarece restrânge și diminuează drepturile mamelor la indemnizația de maternitate calculată din venitul mediu asigurat, care până la producerea riscului asigurat au acumulat un stagiu de cotizare egal sau mai mare de 3 luni în ultimii 3 ani, retroactiv datei producerii riscului asigurat.
11. Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, reieșind din următoarele motive.
12. Colegiul notează că, art. 135 din Constituția Republicii Moldova statuează că, Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; b) interpretează Constituția; c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției; d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane; e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova; f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui

- Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile; g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție; h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid. Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.
13. În conformitate cu art.4 din Constituția Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.
 14. În acord cu reglementările legale prevăzute la art.20 din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngradi accesul la justiție.
 15. Art.53 din Constituția Republicii Moldova, indică că, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei. Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.
 16. Totodată, în temeiul art.54 din Constituția Republicii Moldova, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidentiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Prevederile alin. (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.
 17. Instanța de recurs precizează că, în concordanță cu art.195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171.
 18. În același context, Colegiul menționează că, potrivit art.12¹ alin. (1) CPC, dacă în procesul judecării cauzei se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.
 19. Din conținutul normei legale citate, Colegiul conchide că, procedura ridicării excepției de neconstituționalitate permite judecătorului să soluționeze situațiile, când în procesul judecării unei cauze, părțile sau judecătorul însuși se confruntă cu o incertitudine a normelor ce urmează a fi aplicate sub aspectul corespunderii cu Constituția.

20. Corespunzător, excepția de neconstituționalitate, reprezintă o acțiune procesuală de apărare, prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței unor dispoziții legale, aplicabile sau deja aplicate în cauza dedusă judecării, cu dispozițiile Constituției.
21. Prin prisma celor reliefate supra, se impune de a remarca că, potrivit § 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
22. Totodată, în § 83 din hotărârea menționată, Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82.
23. În ordinea de idei descrisă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că, la caz sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) CPC și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 09.02.2016.
24. Colegiul reține că, conform normelor de drept enunțate, sesizarea Curții Constituționale este admisibilă numai în cazul în care actul normativ este aplicat sau urmează a fi aplicat, în cauza concretă pe care o examinează.
25. Colegiul învederează că, în speță, obiectul excepției de neconstituționalitate, îl constituie:
- *Art.6 al.(2) al Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr.289 din 22.07.2004, adoptate prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare din 01.01.2014.*
26. Colegiul punctează că, conform art.6 alin.(1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.
27. Prin prisma art.13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.
28. Instanța de apel atestă că, obiectul excepției de neconstituționalitate face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția fiind ridicată de către Cătană Victoria, care este parte a prezentului litigiu, iar prevederile contestate sânt aplicabile cauzei.
29. Drept consecință, Colegiul remarcă că, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei indicate supra, depusă de Cătană Victoria, constituie o prerogativă a părții din proces.
30. Instanța de recurs, examinând solicitarea apelantei cu privire la sesizarea Curții Constituționale, în vederea controlului constituționalității prevederilor art.6 al.(2) al Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de

asigurări sociale nr.289 din 22.07.2004, adoptate prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare din 01.01.2014, consideră cererea întemeiată și pasibilă admiterii. Or, prevederile legale a căror control constituțional se solicită, sânt pertinente soluționării litigiului dedus judecării, iar normele vizate sub aspectul excepției formulate nu au făcut obiectul controlului de constituționalitate.

31. În urma celor relatate, Colegiul civil, comercial și contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de apelantă privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.6 al.(2) al Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr.289 din 22.07.2004, adoptate prin Legea nr.332 din 23.12.2013, în vigoare din 01.01.2014.
32. Totodată, ca rezultat al admiterii cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a amâna examinarea apelului în prezenta cauză, rezultând din dispozițiile art. 12¹ alin. (3) CPC, conform cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână examinarea apelului.
33. În conformitate cu art.195, 230 Cod administrativ, art.12¹ Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d i s p u n e:

Se admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de Victoria Cătană, în cadrul examinării, în ordine de apel a cauzei de contencios administrativ, la acțiunea formulată de Victoria Cătană împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil.

Se transmite Curții Constituționale a Republicii Moldova cererea depusă de apelanta Cătană Victoria privind controlul constituționalității prevederilor art.6 al.(2) al Legii nr.289 din 22.07.2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, în redacția Legii nr.332 din 23.12.2013, în vigoare din 01.01.2014.

Se amână examinarea cererii de apel declarată de Cătană Victoria, în prezenta cauză de contencios administrativ, până la pronunțarea Curții Constituționale a Republicii Moldova asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului,

Judecătorul

Judecătorii

Ghenadie Mîra

Denis Băbălău

Ina Dutca

copie
după
scrisoarea

